

ÚČTOVNÍCTVO

- je najdôležitejší podnikový úplný infromatický, chronologicky relatívne uzavretý systém,
- v jeho obsahu sú zaznamenané všetky procesy ,ktoré boli uskutočnené,
- má vytvorený právny, obsahový a metodický rámec.

Obsahová a metodická stránka účtovných zápisov musí byť doložená účt. dokladmi.

Súčasný informačný systém účtovníctva. tvorí:

- Finančné účtovníctvo : zásady, metódy, právne normy obsah, forma, oceňovanie podniku ako celok počas celého účtovného obdobia.
- Vnútroorganizačné účtovníctvo: interné účtovné informácie zamerané na tvorbu výnosov, zostavovanie kalkulácií vlastných nákladov.
- Manažérske účtovníctvo :interné informácie o stanovení podnikových cieľov a kontrole ich plnenia.

FUNKCIE ÚČTOVNÍCTVA :

- je usmerňované štátom, správcom je Ministerstvo financií, chráni majetok spoločnosti.
- Registračná funkcia : pasívna funkcia, dokumentuje a zaznamenáva prostredníctvom účtovníckych záznamov, slúži na ochranu podniku
- Informačná funkcia : poskytuje info podniku ale aj širokému okruhu externých užívateľov (elektronické záznamy)
- Kontrolná funkcia : zahŕňa vnútorný kontrolný systém na zabezpečenie vecnej a formálnej kontroly zápisov
- Účtovné zápisy: poskytujú info pre vyčíslenie všetkých daňových povinností. Každý účt. doklad musí obsahovať zásadu preukázateľnosti v chronologickom časovom slede §10.

PRÁVNA ÚPRAVA: 431/2002 Z.z. – ZÁKON O ÚČTOVNÍCTVE

- Opatrenia Ministerstva financií SR č. 23 054/2002-90:stanovené Rámcové účtovné osnovy v sústave podvojného účtovníctva
- Opatrenie Ministerstva financií SR č. 4455/2003-92: vymedzenie položiek individuálnej účtovnej závierky. Opatrenie slúžia k vykonaniu zákona.

Účtovné obdobie : 1 kalendárny rok

Hospodársky rok: 12 po sebe nasledujúcich mesiacov

MAJETOK : Zákon 431/2002 § 2

Na zabezpečenie podnikateľskej činnosti sú potrebné

- hmotné prostriedky: stavby, budovy, stroje, zásoby a
- nehmotné veci: softvér, licencie, autorské práva.

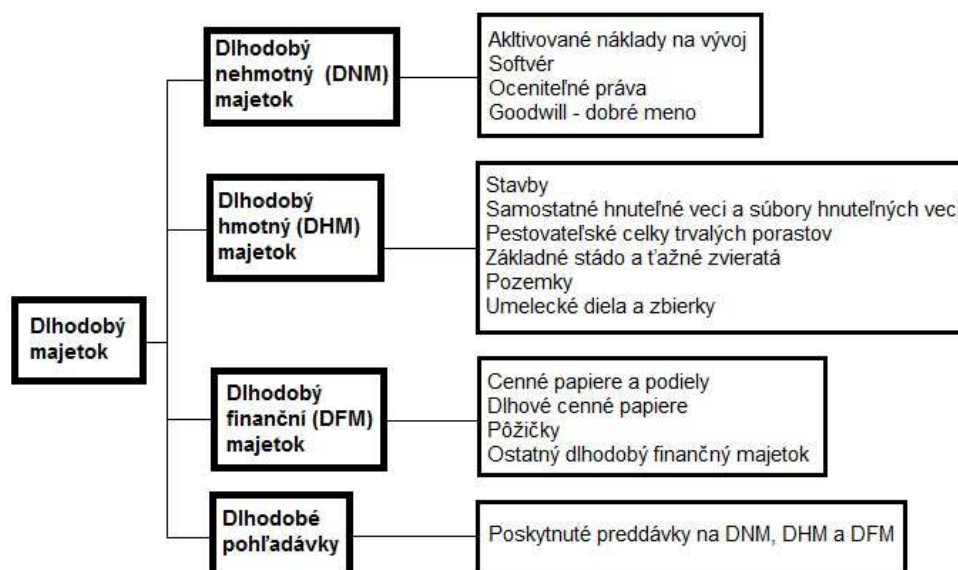
Toto všetko tvorí majetok podnikateľa.

Predmetom účtovníctva je stav a pohyb majetku. Majetok je výsledkom minulých udalostí a v budúcnosti zvýši ekonomické úžitky, dá sa spoľahlivo oceniť, vykazuje sa v účtovnej závierke (súvahe).

ČLENENIE MAJETKU Z ČASOVÉHO HĽADISKA:

- Dlhodobý majetok : doba použiteľnosti pri vzniku účt.prípadu je dlhšia ako 1 ROK.(366 dní) neobežný majetok v súvahe
- Krátkodobý majetok: doba použiteľnosti je najviac 1 rok(365 dní) obežný majetok v súvahe

Uvedené skupiny majetku tvoria podstatnú časť aktív podnikateľa. Poznáme ešte aj iné aktíva (vykazujú sa nie v súvahe ale len v poznámkach napr: neisté pohľadávky súdnych konaní)

DLHODOBÝ MAJETOK:

rozhodujúce je časové hľadisko resp. dispozičná doba (doba držby) VIAC AKO 1 ROK

ŠTRUKTÚRA DLHODOBÉHO MAJETKU : 4 druhy

- DLHODOBO NEHMOTNÝ MAJETOK (DNM) DLHODOBO HMOTNÝ MAJETOK (DHM)
- DLHODOBO FINANČNÝ MAJETOK (DFM)
- DLHODOBÉ POHLADÁVKY

DLHODOBO NEHMOTNÝ MAJETOK: ocenenie je vyššie ako 2400 Eur a doba použiteľnosti dlhšia ako 1 rok. Je odpisovaným majetkom najneskôr do 5 rokov od jeho obstarania.

Patria sem:

- Aktivované náklady na vývoj(zhotovovanie prototypov, modelov, hľadanie alternatívnych materiálov)
- Softvér :kúpený samostatne, vytvorený vlastnou činnosťou
- Oceniteľné práva : technická dokumentácia, zlepšováky, patenty dovozné a vývozné kvóty
- Goodwill : dobré meno vzniká pri kúpe podniku, hodnota vkladu je vyššia ako reálna hodnota podniku
- Ostatný dlhodobý nehmotný majetok: nemá záväzne ustanovenú obsahovú náplň.

DLHODOBO HMOTNÝ MAJETOK : tvorí podstatnú zložku dlhodobého majetku. Ocenenie je viac ako 1700 EUR a doba použiteľnosti dlhšia ako 1 ROK.

Patria sem :

- Samostatné hnutelné veci : majú samostatné technicko-ekonomické určenie
- Pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako 3 roky : bez ohľadu na obstarávaciu cenu, vinice, chmelnice sady, ovocné stromy.
- Základné stádo a ťažné zvieratá : bez ohľadu na obstarávaciu. cenu (slúži na reprodukciu, odpisy) dostihové kone
- Otvárky nových lomov, pieskovní, hlinísk, technická rekultivácia

ČLENENIE : NEHNUTEĽNÝ A HNUTEĽNÝ DLHODOBÝ MAJETOK

Nehnutel'ný dlhodobý majetok :

- pozemky (poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, ostatné pozemky)
- stavby, byty, nebytové priestory (platné právne predpisy, stavebný zákon, klasifikácia stavieb)
- pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako 3 roky v zmysle zákona o dani
- otváranky nových lomov

Hnutel'ný dlhodobý hmotný majetok:

- súbor hnutel'ných vecí (kancelárske stroje, počítače, motorové vozidlá, prívesy...)
- príslušenstvo : je súčasťou ocenenia a evidencie
- základné stádo a ťažné zvieratá : dospelé plemenné a chovné zvieratá za účelom dlhodobého využitia, prinášajú hospodársky úžitok, využiteľnosť v chove dlhšia ako 4 roky. Súčasťou DHM je aj technické zhodnotenie. Podľa zákona o dani z príjmov sú to výdavky na dokončenie stavby, modernizácie prevyšujúce 1700 Eur v úhrne za zdaňovacie obdobie.
- Nadstavby, prístavby, stavebné úpravy- zmena vzhľadu
- Rekonštrukcia – technická a kvalitatívna zmena
- Modernizácia – rozšírenie vybavenosti alebo použiteľnosti O hodnotu vykonaného technického zhodnotenia sa zvýši ocenenie majetku.

DLHODOBO HNOTNÝ MAJETOK (DHM): členenie :

- NEODPISOVANÝ DHM : pozemky, umelecké diela, zbierky, predmety z drahých kovov, pôda
- ODPISOVANÝ DHM : znižovanie ich ekonomickej úžitkovej hodnoty je pre podnik nákladom.

DLHODOBO FINANČNÝ MAJETOK :

Voľné peňažné prostriedky môže podnik dlhodobo(viac ako 1 rok)investovať do iných podnikateľských subjektov za účelom zisku.

ČLENENIE DLHODOBÉHO FINANČNÉHO MAJETKU :

- Podielové cenné papiere a podiely : účtovná jednotka je investorom, má vo vlastníctve obchodný podiel ktorý prináša zisk vo forme dividend
- Dlhové cenné papiere : nakúpené dlhodobé dlhopisy, ide o úverový vzťah medzi dlžníkom a majiteľom. Patria sem obligácie, vkladové listy, hypotekárne záložné listy.
- Dlhodobé pôžičky : dlhodobé pohľadávky voči dcérskym účt. jednotkám a opačne. Finančným výnosom je úrok.
- Ostatný dlhodobý finančný majetok: počas držby sa zvýši ich hodnota, bude mať pozitívny ekonomický výraz v tržbách z ich predaja v budúcnosti (umelecké diela, predmety z drahých kovov)

KRÁTKODOBÝ MAJETOK :

Tvorí podstatnú časť obežného majetku počas 1 roka. Je súčasťou prevádzkového cyklu.

ČLENENIE KRÁTKODOBÉHO MAJETKU :

- Zásoby : materiál, náhradné súčiastky, obaly, tovar vlastnej výroby
- Krátkodobé pohľadávky : právny nárok dodávateľa voči odberateľovi
- Krátkodobý finančný majetok : peňažná hotovosť, účty v bankách, šeky, peňažné poukážky

ZÁSoby :

tvoria významnú časť krátkodobého majetku, podľa spôsobu obstarania ich delíme na:

- EXTERNÉ ZÁSoby – nadobudnuté nákupom, vkladom od akcionárov, bezplatne získané zásoby

Podľa spotreby ich delíme :

- MATERIÁL: slúži na spotrebu v podniku, delíme ho na :
 - základný materiál : vo výrobnom procese prechádzajú do výrobku(stavebný materiál, osivá, sadivá, hnojivá)
 - pomocný materiál : hmoty, ktoré prechádzajú do výrobku ale netvoria jeho podstatu (laky, náhradné diely pri oprave)

- prevádzkový materiál : čistiace prostriedky, mazadlá, oleje náhradné súčiastky : na uvedenie do pôvodného stavu obaly – nenávratné (fľaše), návratné obaly (viacnásobné použitie)
- TOVAR - tvoria nakúpené veci za účelom ich predaja vlastné výrobky odovzdané na predaj, pozemky a stavby obstarané na predaj
- Zásoby vlastnej výroby : všetky druhy zásob vyrobené v podniku

ŠTRUKTÚRA ZÁSOB VLASTNEJ VÝROBY :

- Nedokončená výroba : produkty, ktoré nie sú už materiálom ale ani hotovým výrobkom, majú rôznu stupeň rozpracovanosti.
- Polotovary vlastnej výroby: prechádzajú do finalizovaných výrobkov, skladujú sa samostatne.
- Nakúpené polotovary sa evidujú ako materiál.
- Výrobky : predstavujú finalizované produkty určené na predaj alebo použitie vo vlastnom podniku (výrobná spotreba).
- Zvieratá : patria sem: mladé chovné zvieratá, kožušinové zvieratá, včelstvá, kačice, morky, husi na výkrm a psi. Využitelnosť v chove je najviac 4 roky. Spoločne sa evidujú vlastné zvieratá s nakúpenými zvieratami.

POHLADÁVKY:

predstavujú právny nárok dodávateľa (veriteľa) voči odberateľovi (dlžníkovi). Sú súčasťou dodávateľsko-odberateľských vzťahov uskutočňovaného formou hotovostného alebo bezhotovostného styku. Krátkodobé pohľadávky majú splatnosť najviac 1 rok.

KRÁTKODOBÝ FINANČNÝ MAJETOK :

rýchlo likviditný, bezprostredne obchodovateľný, v držbe najviac 1 rok.

Jeho štruktúru tvoria :

- Peňažná hotovosť : hotovostné peniaze v pokladnici (211)
- Ekvivalenty peňažných prostriedkov : kolky, ceniny, šeky,
- Účty v bankách : vlastné peň. prostriedky na financovanie podnikania a na ostatné účely (sociálny fond)
- Krátkodobý finančný majetok : tvoria nakúpené majetkové a dlhové cenné papiere (burza)

KOLOBEH MAJETKU :

Druhy majetku majú rôzny účel použitia, rôznu dobu použitia, splatnosti a pod.

Predmetom účtovníctva je stav a pohyb majetku.

Jednotlivé zložky majetku menia jednu formu na druhú – podmieňujú kolobeh majetku. Kolobeh dlhodobého nehmotného a hmotného majetku možno označiť ako úplný kolobeh majetku, ktorý sa začína a končí peňažnými prostriedkami. Podnik investuje peniaze do obstarania hmotných a nehmotných investícií , ktoré sa stávajú hmotným alebo nehmotným majetkom, počas doby odpisovania vznikajú náklady z odpisov, suma odpisov tvorí oprávky k odpisovanému majetku, náklady z odpisov sú súčasťou ocenenia nedokončenej výroby, ktorá prechádza do výrobkov, výrobky sa realizujú čím vzniknú pohľadávky, inkaso pohľadávok predstavuje zvýšenie peňažných prostriedkov na bankovom účte, resp. v pokladnici.

KOLOBEH KRÁTKODOBÉHO MAJETKU :

Premena u krátkodobého majetku (zásob) z jednej formy na inú je vyjadrená dobou obratu. Premena pohľadávok na peňažné prostriedky predstavuje ich dobu inkasa. Osobitosti cyklu krátkodobého majetku možno vyjadriť ako úplný alebo neúplný kolobeh obežného majetku.

Úplný kolobeh krátkodobého majetku :

- podnik nakupuje zásoby - externý vstup do výroby
- v priebehu výroby vzniká rozpracovanosť – nedokončená výroba, polotovary ,
- finalizácia výroby - výrobky
- odbyt- výrobky sa menia na pohľadávky
- inkaso pohľadávok - prírastok peňažných prostriedkov

Neúplný kolobeh krátkodobého majetku :

Týka sa iba fázy výroby, zásoby sa v plnom rozsahu nerealizujú, časť z nich zostáva v podniku vo forme výrobných zásob.

Výrobné zásoby _ Nedokončená výroba _ Polotovary z vlastnej výroby_ Výrobky _
Výrobné zásoby

Uskutočňuje sa v podnikoch, ktoré majú výrobnú aj obchodnú činnosť.

OCEŇOVANIE MAJETKU :

V účtovníctve sa vyžaduje použitie platných princípov a zásad pre oceňovanie majetku. Charakter jednotlivých druhov majetku vytvára ich úžitkovú hodnotu. Zásada nepretržitého pokračovania činnosti a zásada opatrnosti vykazovania majetku spočíva v tom aby sa majetok nenadhodnocoval s prihliadnutím na možné riziká. Opravné položky plnia funkciu dočasného zníženia hodnoty majetku. Trvalé zníženie hodnoty dlhodobého majetku vyjadrujú odpisy.

Spôsoby oceňovania majetku :

stanovuje Zákon o účtovníctve nasledovne:

- ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu - prvotné ocenenie
- ku dňu ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka
- k inému dňu v priebehu účt. obdobia podľa osobitného predpisu

Stav a pohyb majetku sa v účtovníctve vyjadruje v peňažných jednotkách. Majetok (záväzky) vyjadrené v cudzej mene sa prepočítava referenčným výmenným kurzom NBS.

Pre účely zákona o účtovníctve sa používajú nasledovné druhy cien:

- Obstarávacia cena (historická cena) : tvorí ju dohodnutá cena za ktorú sa majetok obstaral a náklady súvisiace s obstaraním.
- Priemerná obstarávacia cena – výpočet váženým aritmetickým priemerom 1 x mesačne
- Reprodukčná obstarávacia cena – cena za ktorú by sa majetok účtoval v čase keď sa obstaral – trhovú cenu
- Vlastné náklady- priame náklady vynaložené na výrobu vo vlastnom podniku, prípadne časť nepriamych nákladov. Sú vyjadrením ocenenia majetku v historickej cene.
- Menovitá hodnota – je cena vyznačená (peniaze, kolky) alebo suma na ktorú majetok znie(šek, zmenka)

Pre účely zákona o účtovníctve – reálna hodnota : trhovú cenu – vyhlásená na burze najneskôr v deň ocenenia kvalifikovaný odhad - v prípade ak nemôžeme stanoviť trhovú cenu

Z D R O J E MAJETKU : VLASTNÉ A CUDZIE ZDROJE

Pre účtovníctvo je dôležitý poznatok o zdroji nadobudnutia a financovania majetku. Nositeľmi informácií sú zdroje krytia(kapitál).

VLASTNÉ ZDROJE MAJETKU (vlastné zdroje, vlastný kapitál) VI

Sú ustanovené zákonom o účtovníctve ako rozdiel majetku a záväzkov. Sú dlhodobým zdrojom krytia majetku.

ŠTRUKTÚRA VLASTNÉHO IMANIA: Podľa Obchodného zákonníka delíme na :

A. Základné imanie – trvalý vlastný zdroj pri vzniku podnikateľského subjektu. Podľa právnych noriem výška vkladu:

- akciová spol. – 25.000 EUR,
- s.r.o. – 5.000 EUR,
- družstvo – 1.250 EUR.

Zvyšovanie základného imania počas podnikania je prídelmi zo zisku.

B.Kapitálové fondy – sú vlastným zdrojom krytia majetku vo výške peňažných a nepeňažných vkladov ktoré nezvyšujú základné imanie

C.Fondy z rozdelenia výsledku hospodárenia – vlastné zdroje krytia majetku vytvorené prídelením zisku po zdanení -čistý zisk.

D. Zákonný rezervný fond povinný pre s.r.o. Slúži na krytie strát spoločnosti alebo na preklopenie nepriaznivej situácie.

- S.r.o. – najmenej 5% čistého zisku vyčísleného v ročnej účtovnej závierke, najmenej však do výšky 10%základného imania.
- Akciová spoločnosť – najmenej10% z čistého zisku a je každoročne povinná dopĺňať najmenej do výšky 20% základného imania
- Nedeliteľný fond – povinne ho vytvárajú družstvá najmenej vo výške 10% zapisovaného zákl. imania, dopĺňa najmenej o 10% čistého zisku

Zákonný rezervný fond a nedeliteľný fond tvorí účtovná jednotka povinne.

E. Výsledok hospodárenia z minulých rokov – je vyjadrený nerozdeleným ziskom z minulých rokov ktorý ovplyvňuje kladne vlastné imanie alebo stratou ktorá znižuje vlastné imanie (v súvahe znamienko mínus)

F. Výsledok hospodárenia za bežné účtovné obdobie – predstavuje významnú položku vlastného imania vo forme zisku po zdanení alebo straty bežného účtovného obdobia

CUDZIE ZDROJE MAJETKU

Cudzie zdroje krytia tvoria záväzky z časového hľadiska krátkodobé alebo dlhodobé.

V zmysle zákona o účtovníctve ZÁVAZOK – existujúca povinnosť účtovnej jednotky z minulých období, v budúcnosti zníži ekonomické úžitky, dá sa spoľahlivo oceniť, vykazuje sa v účtovnej závierke v súvahe

ŠTRUKTÚRA CUDZÍCH ZDROJOV:

- Rezervy – vytvárajú sa na základe zásady opatrnosti na riziká a straty, je to záväzok, vznikol z minulých udalostí, v budúcnosti zníži ekonomický úžitok, je známy účel rezervy ale výška rezervy nie. Rezervy podliehajú dokladovej inventúre.
- Záväzky – z časového hľadiska : dlhodobé a krátkodobé .Jedná sa o záväzky z obchodného styku voči dodávateľom, daňovému úradu, voči zamestnancom, SP, zdravotným poisťovniam....
- Bankové úvery - ide o návratný finančný vzťah medzi bankou a účtovnou jednotkou (cudzie zdroje)
- Finančné výpomoci – záväzky voči iným subjektom poskytujúcim peňažné prostriedky.

MAJETOK = VLASTNÉ IMANIE + ZÁVAZOK
ZÁVAZOK = MAJETOK – VLASTNÉ IMANIE
VLASTNÉ IMANIE = MAJETOK – ZÁVAZKY

Dlhodobý záväzok – je záväzok, ktorého dohodnutá doba splatnosti je dlhšia ako 1 ROK.

Krátkodobý záväzok – je záväzok, ktorého doba splatnosti je najviac 1 ROK

Dohodnutá doba splatnosti – je doba dohodnutá v zmluve počas ktorej sa majú záväzky splatiť.

Zostatková doba splatnosti záväzkov- doba ktorá sa rovná rozdielu medzi dohodnutou dobou a dňom ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

S Ú VA H A

Je metodický prostriedok na prehľadné usporiadanie majetku v členení na druhy majetku (aktíva) a zdroje majetku (pasíva)

Súvaha = bilancia (pôvod v latinčine, znamená rovnosť medzi oboma stranami súvahy). Zostavuje sa k určitému dňu = súvahový)

Je to účtovný výkaz, statické vyjadrenie vlastného majetku. Pri zostavovaní súvahy používame niekoľko zásad:

- zásada jasnosti a prehľadnosti – zákaz kompenzácie aktív a pasív
- zásada pravdivosti súvahy – v súlade s právnymi predpismi
- zásada súvahovej kontinuity – nadväznosť na predchádzajúcu

Poznámky nie sú výkazy len tzv. prehľady ktoré upravuje Ministerstvo financií, dopĺňajú údaje zo súvahy, zachytáva prehľad o finančných tokoch = cash flow.

Je tvorená aktívami na ľavej strane a pasívami na strane pravej. (predstavujú pôvod prostriedkov)

Aktíva – rôzne druhy a formy majetku ktoré podnik nadobudol (sú výsledkom minulých období) a dajú sa oceniť

Pasíva - predstavujú vlastné i cudzie zdroje podniku alebo nároky na aktíva osôb ktoré ich poskytli. Nároky na aktíva delíme:

- vlastné imanie : vlastné zdroje (vklad do podniku)
- záväzky : povinnosť podniku ktorá vznikla v minulom období a bude mať za následok pokles prostriedkov podniku.

V súvahe platí že aktíva = pasíva

AKTÍVA = VLASTNÉ IMANIE + ZÁVAZKY

VLASTNÉ IMANIE = AKTÍVA – ZÁVAZKY

ZÁVAZKY = AKTÍVA - VLASTNÉ IMANIE

DRUHY SÚVAH : ako prehľadné usporiadanie majetku a jeho zdrojov má poskytovať info nielen pre podnik ale aj pre inštitúcie (obchodní partneri, banky ...) Podľa zverejnenia delíme súvahu:

Externá súvaha :

- Individuálna – zostavuje ju každý podnik
- Konsolidovaná – zostavuje ju materská účt. jednotka v konsolidovanom celku

Charakter externej súvahy majú tieto typy súvah :

- riadna (ročná) zostavuje sa k poslednému dňu účtovného obdobia ,označuje sa ako konečná súvaha
- mimoriadna – otváracia súvaha pri vzniku alebo zániku podniku, nemôže vykazovať ani zisk ani stratu
- priebežná – zostavuje sa v priebehu účtovného obdobia

Interná súvaha : zostavuje sa pre potreby podniku, cieľom je zistiť stav majetku a záväzkov, nemá predpísaný obsah a podnik pri jej zostavovaní zohľadňuje svoje informačné potreby.

H O S P O D Á R S K E O P E R Á C I E

Je definovaná ako jav, ktorý spôsobuje zmenu majetku (v aktívach) a jeho zdrojov (v pasívach) a má za následok vznik nákladov a výnosov. Sú označované aj ako transakcie ktoré sa zaznamenávajú v účtovníctve.

- Poznáme 2 typy hosp. operácií:
Nepôsobiacie – (súvahové)
- Pôsobiacie – (výsledkové)

Nepôsobiacie hospodárske operácie – spôsobujú zmeny vo finančnej situácii podniku, nepôsobia na výsledok hospodárenia Podľa príslušnej operácie sa môže stav majetku zvyšovať alebo znižovať. Nemení sa celková suma majetku, je zachovaná aj bilančná rovnica: aktíva = pasíva. Spôsobujú zmenu súvahových stavov.

Poznáme 4 typy súvahových zmien.

- Zvýšenie aktív a pasív

Príklad: Podnik nakúpil materiál za 50 E. Faktúru dosiaľ neuhradil : aktíva (zásoby)- materiál na sklade sa zvýšil o 50 Eur a pasíva(záväzky)- dodávateľia sa zvýšil o 50 E Obojstranný prírastok 50 Eur.

- Zníženie aktív a pasív

Príklad: Záväzok voči dodávateľovi uhradil podnik z peňazí v banke. Výpis z bankového účtu je 50Eur.aktíva (bankové účty) sa znížili o 50 Eur a pasíva (dodávateľia) sa znížili o 50 Eur. Obojstranný úbytok 50 Eur.

- Presun v aktívach

Príklad : Odberateľ uhradil podniku FA za výrobky v sume 200 Eur na bankový účet : aktíva – zvýšenie v položke bankové účty o 200 Eur, aktíva sa znížili v položke odberateľia o 200 Eur. ZMENA iba v aktívach

- Presun v pasívach

Príklad :Podnik uhradil z dlhodobého úveru poskytnutého bankou záväzok dodávateľom 100 Eur. Pasíva – sa znížili v položke dodávateľia o 100 Eur, pasíva sa zvýšili v položke bankové úvery o 100 Eur. ZMENA iba v pasívach

Pôsobiacie hospodárske operácie – sú definované ako výsledkové operácie, spôsobujú zmeny v nákladoch a výnosoch. Týkajú sa jednej súvahovej a jednej výsledkovej položky.(vznik nákladov zníži majetok alebo záväzok a vznik výnosu spôsobí zvýšenie majetku alebo záväzku.)

NÁKLADY A VÝNOSY

Podniku pri vykonávaní činnosti vznikajú náklady (napr: spotreba energie, mzdy, nájomné, poplatky)

Náklady predstavujú určitú spotrebu sú teda peňažným vyjadrením spotreby a opotrebenia majetkových zložiek s cieľom dosiahnutia výnosov v budúcnosti. Rovnako vznikajú aj výnosy, ktoré predstavujú v peniazoch vyjadrené výsledky z hosp.činnosti.

Môžu mať rôznu formu :

- Tržby z predaja výrobkov- výrobné podniky
- Tržby z predaja tovaru - obchodné podniky
- Úroky z poskytovaných úverov a poplatkov za služby- banky
- Tržby z cestovného a tržby z prepravného- doprava

VÝNOSY - NÁKLADY = ZISK

S Ú S T A V A Ú Č T O V účet = konto

V sústave podvojného účtovníctva k zaznamenaniu stavu, prírastku, úbytku a zostatku na jednotlivých položkách aktív, pasív, nákladov, výnosov slúži základný účtovný program a metodický prostriedok ktorým je účet. Z historického pohľadu mal účet tvar T.

- ľavá strana- Má Dať – debetná strana účtu dlžnícka
- pravá strana – Dal – kreditná strana účtu veriteľská

Ak sa účtovný prípad účtuje na stranu MD, účtuje sa na ľarchu príslušného účtu, ak účtujeme na stranu D, účtujeme v prospech účtu

Účet - číslo vyplýva z rámcovej účtovnej zostavy, má svoj názov a číslo účtu. Musí obsahovať:

- dátum zaúčtovania,
- účtovný doklad,
- obsah účt.prípadu na základe účt. dokladu,
- dvojstĺpec pre peňažné vyjadrenie a
- súvsťažný (podvojný) účet.

DELENIE ÚČTOV :

- Súvahové účty – účty aktív(kalkulačné účty) účty pasív(opravné účty, oprávky, opravné položky)
- Výsledkové účty – účty nákladov a účty výnosov
- Ostatné účty – uzávierkové, prevodové, podsúvahové

SÚVAHOVÉ ÚČTY :

- Na účtoch aktív sa účtujú všetky položky aktív – majetku.
- Účty pasív slúžia k účtovaniu vlastných alebo cudzích zdrojov majetku. Zabezpečujú nadväznosť účtovných období(konečné zostatky sa stávajú počiatočnými na začiatku bežného účt. obdobia).
- K otváraniu účt. obdobia slúži účet 701- Začiatočný účet súvahový.

Zaučtovanie začiatočných stavov na účty aktív a pasív je účtovnou operáciou.

METODICKÝ POSTUP PRI ÚČTOVANÍ NA ÚČTOCH:

- Analýza hosp. operácie na základe dokladu(logicky)
- Stanovenie najmenej 2 účtov ktorých sa účtovanie týka
- Stanovenie o aké účty sa jedná- aktíva, pasíva
- Zdôvodnenie ako účt. operácia ovplyvnila účty (prírastok,úbytok)
- Vysvetlenie zásad účtovania na použitých účtoch
- Zaučtovanie účt. prípadu na účtoch

ZÁSADY ÚČTOVANIA NA ÚČTOCH AKTÍV :

- Začiatočný stav sa účtuje na stranu MD a na stranu D účtu 701- Začiatočný účet súvahový (len k 1.januáru)
- Prírastky sa účtujú na stranu MD
- Úbytky sa účtujú na stranu D
- Konečné zostatky majú účty aktív a pasív na strane MD
- Konečný zostatok k 31.12. je zároveň počiatočným zostatkom k 1.1. nasledujúceho roka.

ZÁSADY ÚČTOVANIA NA ÚČTOCH PASÍV

- Začiatočný stav sa účtuje na strane D a na stranu MD účtu 701- Začiatočný účet súvahový
- Prírastky sa účtujú na strane D (v prospech účtu)
- Úbytky sa účtujú na strane MD (na ťarchu účtu)
- Konečné zostatky majú účty pasív na strane D

Zásada podvojných zápisov spočíva v tom, že každý účtovný prípad musí byť zaučtovaný na opačných stranách, v rovnakej sume, najmenej na 2 účtoch (jednoduchý účtovný zápis)

PLATÍ ROVNOSTĚ : MD = D

VÝSLEDKOVÉ ÚČTY :

Nepôsobiacie účtovné operácie účtované na súvahových účtoch vyjadrujú prípady zmien majetku a zdrojov ich krytia. Vo výrobe dochádza k spotrebe materiálu, úbytok peňazí úhradami za služby, čím vzniká účt. jednotke náklad. Ten predstavuje zníženie ekonomických úžitkov v účt. období ktoré sa dajú spoľahlivo oceniť.

- Vznik nákladov je úbytkom aktív a prírastkom pasív(závazkov).Pri predaji vznikajú tržby ako podstatná časť výnosov podniku.
- Vznik výnosov je prírastkom aktív alebo znížením pasív.
- Výsledok hospodárenia predstavuje rozdiel nákladov a výnosov za účtovné obdobie.
- Náklady a výnosy predstavujú účty výsledkové, ovplyvňujú výsledok hospodárenia. Nemajú na začiatku účt. obdobia začiatkové stavy, uplatňuje sa narastajúci spôsob účtovania. Zo zaplatených úrokov vznikajú náklady na účte ÚROKY a z prijatých úrokov vznikajú výnosy na účte ÚROKY.

ZÁSADY ÚČTOVANIA NA ÚČTOCH NÁKLADOV

Vznik (prírastok) nákladov účtujeme na MD Korekcia (zníženie) nákladov sa účtuje na D (výnimkou je storno- červený zápis na MD Konečný stav na účtoch nákladov je na MD Prevod konečného stavu na strane na Dal

ZÁSADY ÚČTOVANIA NA ÚČTOCH VÝNOSOV

- Prírastok výnosov sa účtuje na stranu D
- Zníženie (korekcia)výnosov sa účtuje na stranu MD (výnimkou je storno- červený zápis na D)
- Konečný stav majú účty výnosov na D
- Prevod konečného zostatku na strane MD

OSTATNÉ ÚČTY :

- Kalkulačné účty –sú to účty aktív. Slúžia k vyčísleniu majetku pri jeho obstarávaní.
 - Na strane MD sa účtuje zmluvná cena(dohodnutá cena)včítane preukázaných nákladov súvisiacich s obstarávaním(doprava, clo),
 - po vyčíslení ocenenia majetku sa účtuje prevod na strane D účtov obstarania majetku a prírastok na príslušnom účte na strane MD.

- Opravné účty – majú charakter pasív, vyjadrujú zníženie ocenenia majetku.
 - Trvalé zníženie ocenenia - vyjadrujú oprávky k dlhodobému hmotnému a nehmotnému majetku
 - Dočasné zníženie ocenenia – vyjadrujú opravné položky (trhová cena je nižšia ako účtovné ocenenie majetku)
- Uzávierkové účty – účtujú sa na nich účtovné operácie
- Účet 701 – Začiatkový účet súvahový
- Účet 702 - Konečný účet súvahový – slúži na prevod konečných zostatkov súvahových účtov, na uzávierku účtov aktív a pasív na konci účtovného obdobia. Nadväznosť vyjadruje zásadu bilančnej kontinuity účt.období.
- Účet 710 – Účet ziskov a strát – slúži na uzávierku výsledkových účtov. Prevodom konečných stavov sa vyčíslí výsledok hospodárenia.
- Podsúvahové účty – na nich sa sledujú skutočnosti na ktorých sa neúčtuje na účtoch ale sú potrebné na posúdenie, informácie sa uvádzajú v poznámkach.

R Á M C O V Á Ú Č T O V N Á O S N O V A (R Ú O)

Je nástrojom a metodickým prostriedkom pre zabezpečenie formálnej a vecnej jednotnosti používaných účtov. Vydáva sa spolu s postupmi účtovania. RÚO prehľadne zachytáva účtovné triedy, účtovné skupiny alebo syntetické účty na účtovanie účtovných prípadov, ich číselné a slovné označenie a podsúvahové účty tak, aby dodržané požiadavky na zostavenie účtovnej závierky.

RÚO je zoznam syntetických účtov ktoré sú označené

- záväzným číslom a názvom účtu,
- sú usporiadané v účtovných triedach podľa ekonomického charakteru účtov.

Poznáme tieto typy RÚO:

- podnikateľov,
- rozpočtové organizácie,
- obce,
- banky,
- poisťovne atď.

KONŠTRUKCIA RÁMCOVEJ ÚČTOVNEJ OSNOVY :

Syntetické účty sú usporiadané v desiatkovej číselnej sústave, obsahujú :

- Desať účtovných tried (0-9) ,
 - v účtovnej triede môže byť 10 účtovných skupín,
 - v účtovnej skupine môže byť 10 samostatných účtov.

Syntetický účet (hlavný účet) má svoj názov a trojmiestny číselný znak. Účtovná trieda má 1 číselný znak, účtovná skupina má 2 číselné znaky a účet má 3 číselné znaky.

Účtovná trieda 0 – DLHODOBÝ MAJETOK :

účty pre účtovanie stavu a pohybu

- dlhodobého nehmotného,
- hmotného (odpisovaného aj neodpisovaného) a
- finančného majetku.

Patria sem aj kalkulačné účty pre obstarávanie dlhodobého majetku a pohľadávky z titulu poskytnutých preddavkov na obstarávanie, účty oprávok vyjadrujúce trvalé zníženie hodnoty majetku a účty opravných položiek zachytávajúce prechodné zníženie ocenenia dlhodobého majetku. Účty triedy 0 majú povahu súvahových účtov aktív. Výnimku tvoria účty oprávok a opravných položiek (účtuje sa ako na účtoch pasív)

Účtovná trieda 1 – ZÁSoby :

účty potrebné pre účtovanie obstarania zásob (materiálu a tovaru) od externých dodávateľov, zásoby materiálu na sklade a v predajniach. Samostatnú skupinu tvoria syntetické účty zásob vlastnej výroby. Účty triedy 1 majú povahu súvahových účtov prevažne aktív.

Účtovná trieda 2 - FINANČNÉ ÚČTY :

účty potrebné na účtovanie stavu a pohybu peňažných prostriedkov v pokladnici a na bankových účtoch kde sa evidujú peň. prostriedky Pomocným účtom plní účet 261 peniaze na ceste(prevod peňazí medzi bankami),výber peňazí z bežného účtu do pokladnice. Účty triedy 2 majú súvahové účty aktív a pasív.

Účtovná trieda 3 - ZÚČTOVACIE VZŤAHY:

- účtujú krátkodobé i dlhodobé pohľadávky,
- záväzky s dohodnutou lehotou splatnosti najviac do 1 roka. Patria sem
- účty pre pohľadávky a záväzky z obchodného styku,
- zúčtovacie vzťahy so zamestnancami, daňovým úradom, zdravotnou a sociálnou poisťovňou.

Účty triedy 3 majú súvahové účty aktív a pasív.

Účtovná trieda 4 - KAPITÁLOVÉ ÚČTY A DLHODOBÉ ZÁVAZKY :

účtovanie o vlastných zdrojoch krytia majetku vlastnom imaní a záväzkoch ktorých dohodnutá doba splatnosti je dlhšia ako 1 rok Účty triedy 4 majú súvahové účty v prevažnej miere pasív.

Účtovná trieda 5 - NÁKLADY :

- evidujú vznik (prírastky) nákladov, resp. položky znižujúce náklady.
- Účtuje sa do účtovných tried zoradených podľa druhu činnosti (hospodársku, finančnú alebo mimoriadnu činnosť.
- Osobitnú úč. skupinu tvoria účty pre zúčtovanie nákladov dane z príjmov právnickej osoby.

Účty triedy 5 majú výsledkové účty nákladov

Účtovná trieda 6 - VÝNOSY :

Podľa druhu sa výnosy členia na dosiahnuté z

- hospodárskej,
- finančnej
- a mimoriadnej činnosti.

Účty triedy 6 majú výsledkové účty výnosov

Účtovná trieda 7 - UZÁVIERKOVÉ ÚČTY A PODSÚVAHOVÉ ÚČTY:

701 – Začiatkový účet súvahový slúži najmä na zabezpečenie kontinuity účtovných období, zaúčtovanie stavov na účty aktív a pasív.

702 – Konečný stav súvahový – určený na zaúčtovanie prevodu konečných zostatkov súvahových účtov, ide o uzávierkový účet.

710 - Účet ziskov a strát - na zaúčtovanie prevodu konečných stavov účtov nákladov a výnosov, ide taktiež o uzávierkový účet. Tieto účty sa používajú pri uzavretí účtovných kníh pri riadnej a mimoriadnej uzávierke.

Účtovné triedy 8 a 9 – slúžia pre vnútroorganizačné účtovníctvo. Sú stanovené alternatívne prístupy v spôsobe vedenia účtovníctva napr: vytvorenie spojovacieho účtu k výnosom a pod v samostatnom účtovnom okruhu. Finančné účtovníctvo tak získava informácie o :

- stave a zmenách zásob vlastnej výroby,
- vlastných nákladoch pre oceňovanie nedokončenej výroby, polotovarov, info pre ďalšie rozhodovanie a riadenie.

Ekonomický charakter účtov môžeme vyjadriť nasledovne :

Súvahové účty _____ účtovné triedy 0 --- 4

Výsledkové účty _____ účtovné triedy 5 -- 6

ÚČTOVNÝ ROZVRH

Zachytáva tie syntetické a analytické účty potrebné na zaúčtovanie účtovných prípadov, ktoré sa vyskytli v účtovnom období a na zostavenie účtovnej závierky. V účtovnom rozvrhu uvádza účtovná jednotka aj podsúvahové účty. Legislatíva dáva možnosť vytvárania vlastných syntetických účtov ktorým priradí trojmiestny číselný znak a názov účtu.

SYNTETICKÁ A ANALYTICKÁ EVIDENCIA

- Syntetická evidencia- vyjadruje súhrnné zaznamenávanie stavu a pohybu majetku, záväzkov, vlastného imania, nákladov v výnosov. Tvoria ju syntetické účty z účtovného rozvrhu.
- Analytická evidencia – tvoria ju : analytické účty vedené k príslušným syntetickým účtom ako súčasť účtovného rozvrhu.
- Ostatné formy analytických záznamov, ktoré sa neúčtujú na účtoch.

Medzi syntetickým účtom a analytickými účtami musí platiť vecná i formálna zhoda.

Príklad: k trojmiestnemu syntetickému účtu sa pridávajú ďalšie číselné znaky analytických účtov. Syntetický účet : 221 Bankové účty Analytické účty : 221 1 Bežný účet vedený v EUR 221 2 Devízový účet 221 3 Osobitný analytický účet soc. fondu 221 4 Termínované účty

Členenie analytických účtov je viacstupňové napríklad: Syntetický účet : 311
Odberatelia prvý stupeň analytickej evidencie 311 100 Odberatelia – pohľadávok
splat.1rok druhý stupeň analytickej evidencie 311 101 podľa dlžníkov u krátkodobých
poh.

Väzba syntetickej a analytickej evidencie spočíva v tom, že musí platiť :

- Suma začiatkových stavov na syntetickom účte sa musí rovnať súčtu začiatkových stavov na analytických účtoch.
- Suma obrátov strany MD syntetického účtu sa musí rovnať súčtu obrátov strany MD analytických účtov
- Suma obrátov strany D syntetického účtu sa musí rovnať súčtu obrátov strany D na analytických účtoch

Platí že : zostatok na syntetickom účte sa musí rovnať súčtu zostatkov na analytických účtoch ktoré sa k nemu vedú.

ÚČTOVNÉ DOKLADY : Sú hospodárske operácie a účtovné operácie na základe účtovných dokladov, ktoré sú zaúčtované účtovným zápisom na základe účtovných dokladov, ktoré sú zaúčtované účtovným zápisom na účtoch. Môžu byť

- externé alebo
- interné.

Musí obsahovať podpisový záznam, vlastnoručný podpis alebo podpis v technickej forme(elektronicky). Formálna a obsahová stránka účtovných dokladov podlieha pravidelnej kontrole.

Povinnosťou je vyznačiť účtovací predpis – predkontáciu vo forme označenia čísel a strán účtov.

ARCHIVÁCIA :

- účtovné doklady, účtovné záznamy : počas 5 rokov
- účtovná závierka výročná správa : počas 10 rokov
- účtovné záznamy podľa registratúrneho strediska, originály prijatých faktúr počas 10 rokov.